

KUR'AN-I KERİM'İN TE'VİL EDİLMESİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtu ve's-selâmü alâ hayra halkihî seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

هَلَاكُ أُمَّتِي فِي الْكِتَابِ وَاللَّبَنِ أَمَّا الْكِتَابُ
فَيَقْرَؤُونَ الْقُرْآنَ وَيَتَأَوَّلُونَ عَلَى غَيْرِ تَأْوِيلِهِ
وَيُحِبُّونَ اللَّبْنَ فَيَبْدُونَ فَيَدْعُونَ الْجَمَاعَاتِ
وَالْجُمَعَ

(حم. هب. وأبو نصر السجزي في الإبانة عن عقبة بن عامر)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 455/1 (*Helâkü ümmetî fi'l-kitâbi ve'l-lebeni; emme'l-kitâbu feyekraûne'l-kur'âne ve yete'evvelûnehû alâ ğayri te'vîlihî; ve yuhîbbûne'l-lebene feyebdûne feyedeûne'l-cemââti ve'l-cumaa.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi dünya ve âhirette üzerinize olsun... Rabbimiz Teâlâ saadet-i dâreyne sizleri ve bizleri nâil eylesin... Efendimiz'in şefaatine, iltifatına mazhar eylesin... Âhirette kendisine komşu eylesin...

Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şeriflerinden bir demet okuyup izahına geçmeden önce, ona olan sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın, ümmetliğimizin bir nişanesi olmak üzere; ve onun cümle pak âlinin ve temiz ashabının, etbâının ruhlarına; kendisine hüsn-ü ittiba eden kıyamete kadar gelecek olan kimselerin ruhlarına;

Sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrebînin ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in müşidleri olan verese-i enbiyâ sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ervâhına; sahâbe-i kirâm rıdvanullahi aleyhim ecmaîn hazerâtından kendisinden feyz aldığımız Hocamız Muhammed Zahid Kotku ibn-i İbrahim el-Bursevî Hazretleri'ne kadar silsilelerimizden güzerân eylemiş zevât-ı muhteremenin ve halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına;

Okuduğumuz, istifade ettiğimiz hadîs-i şeriflerin bu kitapta toplayıcısı olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi Hocamız'ın ruhuna, bu hadîs-i şerîflerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan hadis alimlerinin ve râvilerin ve basanların, yayanların ruhlarına;

Bu beldeleri canlarını, mallarını ortaya koyup, Allah yolunda, dine hizmet etmek aşkıyla çarpışıp fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin, salihlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayrât u hasenât sahiplerinin ve hâsseten bu camiye evvela bina etmiş olan İskender Paşa'nın, sonra bu caminin yaşamasına ve bu ana kadar ayakta durmasına hatta gelişip güzelleşmesine, genişlemesine az ve çok candan yardım etmiş ve hizmetine koşturmuş olanlarının kendilerinin ve geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan ve yakından şu hadislere şevkinden, Peygamber Efendimiz'e sevgisinden, muhabbetinden, bağlılığından şu hadis meclisine koşup gelen siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun, kendileri de bizler de Rabbimiz'in rızasına uygun ömür sürelim ve huzur-u Rabbi'l-izzette sevdiği razı olduğu kullar olarak varalım diye bir Fâtîha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım, buyurun!

.....

a. Ümmetin Helâk Olma Sebepleri

Okuduğumuz hadis-i şerifler *Râmûzü'l-Ehâdis* isimli hadis kitabınının 455. sayfasındadır.

Mukaddimedede metnini okuduğum hadis-i şerif ikinci hadîs-i şerîftir. Ukbe ibn-i Âmir RA'dan rivayet edilmiş olan, Ahmed ibn-i Hanbel'de ve İbn-i Hibban'da bulunan bu hadîs-i şerîfte Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:¹

هَلَاكُ أُمَّتِي فِي الْكِتَابِ وَاللَّبَنِ أَمَّا الْكِتَابُ
فَيَقْرَؤُونَ الْقُرْآنَ وَيَتَأَوَّلُونَ عَلَى غَيْرِ تَأْوِيلِهِ
وَيُحِبُّونَ اللَّبْنَ فَيَبْدُونَ فَيَدْعُونَ الْجَمَاعَاتِ
وَالْجُمَعَ

(حم. هب. وأبو نصر السجزي في الإبانة عن عقبه بن عامر)

RE. 455/2 (*Helâkü ümmetî fi'l-kitâbi ve'l-lebeni; emme'l-kitâbu feyekraûne'l-kur'âne ve yete'evvelûnehû alâ ğayri te'vîlihî; ve yuhibbûne'l-lebene feyebdûne feyedeûne'l-cemâati ve'l-cumaa.*)

(*Helâkg ümmetî fi'l-kitâbi ve'l-lebeni*) “Benim ümmetimin mahvolması, helak olması Kur'an ve süt yüzünden olacak.”

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.155, no:17451; Beyhaki, *Şuabü'l- İman*, c.III, s.104, no:3009; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.III, s.285, no:1746; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.II, s.424, no:3183; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.346, no:6999; Ukbetü'bnü Âmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.I, s.621, no:2869; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.360, no:25073.

Tabii. “Nasıl olur da Kur’an’dan helâk olur? Nasıl olur da sütten helâk olur?” diye meraktan çatlıyorsunuz.

Efendimiz arkasından izah buyurmuş:

(*Emme’l-kitâbü*) “Allah’ın kitabı olan Kur’ân-ı Kerîm’den helâk olmaları sebebine gelince, onu açıklayayım...” demek istiyor.

(*Feyekraûne’l-kur’âne*) “Ümmetimin şaşkınları Kur’an’ı okurlar, (ve yeteevvelûne alâ gayri te’vîlihî) nâhak yere te’vil ederler, mânasını başka tarafa çekerler, te’viline kalkışırlar.”

“—Allah’ın kelâmı şu mânaya geliyor, şöyle oluyor.” diye teviline kendileri cüret ederler, kalkışırlar. Ama yersiz, hatalı, yanlış istikamete te’vil ederler. Çünkü:

وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ

(آل عمران: ٧)

(*Vemâ ya’lemu te’vîlehû illa’llâh*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri, Nazm-ı Celîl’inin muradını, mânasını kendisi bilir.” (Âl-i İmran, 3/7)

Kullarından da bildirdiği, öğrettiği ârif, kâmil, ileri alimler bilir. Öyle önüne gelen, iki paralık Arapça bilmekle bu kitabı anlayamaz. Bu kitabın derinliklerine eremez. Bu Kitâb-ı Kerîm’e eğildikçe, insan üzerindeki mânaları anlamaya çalıştıkça, dibe daldıkça daha derinleşir, daha derine indikçe daha derinleşir... İnsan dibini bulmaya imkân bulamaz.

O halde haddini bilmeli, boynunu bükmeli, konuşurken büyük alimlerin sözlerini iyice okuyup da, bu Kur'ân-ı Kerîm'in tefsiri hakkında onların bildirdiği şeyleri iyice öğrendikten sonra, ihtiyat ile; "Aman bir hata etmeyeyim! Rabbimin kelâmını tağyir etmeyeyim, bozmayayım, yanlış bir mâna vermeyeyim!" diye çok dikkat etmek lazım!

Bir kere ehil olmayanın bu işe hiç karışmaması lazım! Herkes hoca!

"—Yahu Arapça bilir misin?" Anlamaz.

"—Din ilimlerinde bir nasibin var mı, okudun mu?" Okumamış. Mühendis, doktor, hukukçu...

"—Yahu sen mühendis olursun ama müfessir olamazsın ki...

Hukukçu olursun ama meal yazamazsın ki..."

"—Ben *Lugat-i Nâci* kitabını önüme alıyorum, kelimelere oradan bakıyorum, mânasını anlıyorum. Benim kafam çalışır."

Senin kafan çalışır ama eğri büğrü çalışır.

Herkesin kafası çalışıyor. Herkesin kafası bir tarafa çalışıyor; kimisinin şeytana çalışıyor, kimisinin Rahmânî tarafa çalışıyor. Kafası çalışmıyor diyen yok. Delinin de çalışıyor ama huniyi kafasına şapka diye geçiriyor. Çünkü deli... O şapka değil, biraz benzettiği için huniyi kafasına öyle geçiriyor. O da öyle yapıyor.

Allah'ın kelâmı oyuna gelmez. Onun için burada herkes haddini bilmeli, çizgisinde durmalı, daha öteye gitmeye kalkışmamalı.

“–Giderse ne olur?”

Helâk olur, helâkine sebep olur.

Allah’ın kelâmına dikkat etmek lazım. Onun için bizim gibi avamdan olan insanlar büyük alimlerin yazmış olduğu, dinimizi iyice hazmetmiş olan, iyice ömrünü verip de anlamış olan insanların anlattığı kitapları okumalı. Çünkü Kur’ân-ı Kerîm’i anlamak kolay bir iş değildir. Anayasayı okumak gibidir. Ona da benzemez ya... Hukukçu olmayan bir insan anayasayı okuyup da ne anlayacak?..

“–Al sana *Sicilli Kavânin* kitabını hediye ettim.”

“–Hocam ben onu ne yapayım? Avukat olsam anlarım.”

Bir sürü cilt, peş peşe; oku babam oku, bir şey anlaşılmaz.

Erbâbı anlar.

Onun için bu işi de erbâbına bırakmalı. Dişçi diş doktoru olmazsa, polis takip ediyor. Doktor tıp fakültesi mezunu olmazsa, polis takip ediyor. Mühendis eğer hakikaten mühendis değilse tasdikten geçmiyor. Plana bakıyorlar; altında mühendis odasında kayıtlı bir mühendisin numarası, imzası, sicili yazılı mı?

Yazılıysa planı öyle kabul ediyorlar. Planı Karadenizli bir ustabaşı bile yapsa, yine gidip bir mühendise gösteriyor, onun imzası olmadan geçmiyor.

Pekiye, bu Allah’ın kitabına ne cür’et, ne cesaret? Önüne gelen bir şey söylüyor:

“—İçkinin azı ziyan etmezmiş de, çoğu ziyan edermiş de... Faiz Kur’ân-ı Kerîm’de geçmiyormuş da riba geçiyormuş da, riba başkaymış da, faiz başkaymış da... Allah insanın kalbine bakarmış da, kalbi temiz olursa dışı nasıl olursa olsunmuş da...”

Sen dur bakalım! Bunların hepsi yanlış!

“—Efendim zaman sana uymazsa sen zamana uy! Haram olan her şeyi yap! Öyle şey olur mu? Allah’ın haramlarını helal etmeye kimin salâhiyeti var?

Yok, dinimiz hiç öyle değil. Dinimiz insanın rûhî, bedenî, maddî, mânevî her şeyine bir tarif getirmiş, bir hududu çizmiş, ölçü getirmiş.

“—İşte azıcık içiversem ne olur?” Koca profesör bana öyle diyor:

“—Ben Ramazan Bayramı’nda arkadaşımın evine gitmişim.

Azıcık bana likör ikram etmiş. Azıcık içiversem ne olur?” Haram olur. Günah işlemiş olursun.

“—E azıcık...”

Ya Peygamber Efendimiz buyuruyor, sen okumamışsın, başka sahada profesör olmuşsun:²

---

² Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.352, no:3681; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.292, no:1865; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1125, no:3393; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.6, no:5576; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VIII, s.296, no:17167; Tahâvî, *Şerhü’l-Maânî*, c.IV, s.217, no:5976; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Zemmü’l-Müskir*; c.I, s.60, n:21; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.VIII, s.377, no:1751; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.330; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ

(حم. د. ت. حب. عن جابر؛ حم. ن. ه. عن ابن عمرو)

(*Mâ eskere kesîruhû, fekalîluhû harâmün*)
“Çoğu sarhoş eden şeyin azı da haramdır.”

Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.300, no:5607; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1125, no:3394; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.167, no:6558; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.254, no:43; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.296, no:17168; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.216, no:5117; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.IV, s.217, no:5974; Temmâmü'r- Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.52, no:111; Cürçânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.327; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LIII, s.160; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1124, no:3392; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.91, no:5648; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.262, no:83; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.197, no:626; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*; c.I, s.59, n:18; Temmâmü'r- Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.292, no:730; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.53; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.397; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.112, no:12120; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.50, no:3966; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*; c.I, s.61, n:23; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.466, no:5748; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.254, no:44; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.205, no:4149; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.135; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.332; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.233, no:783; Huvât ibn-i Cübeyr RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.250, no:21; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.43; Hz. Ali RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.250, no:22; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.297; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.420; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.139, no:4880; Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.344, no:13154; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.84, no:8109, 8110; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.408, no:19752.

Bitti. Taşınması da haramdır, sunması da haramdır.

“—Yoo, ben kurnazım, kendim sunmuyorum, hizmetçimi çağırıyorum, ‘Al evladım, bunu misafire sun!’ diyorum.”

Sundurmak da haramdır. Öyle şey yok. Dinimiz her tarafını yerli yerince tarif etmiştir. Herkes bir şey diyor.

Bizim oralarda söylerler, öyle anlatayım, başka nasıl anlatayım:

“—Kedi enciğini, yavrusunu yiyeceği zaman fareye benzetirmiş.”

Yeni doğmuş, daha gözlerini açamıyor. Yemesi doğru bir şey değil de, “Fare bu!” diye o niyetle yermiş.

Herkes dinimizin ahkâmını öyle bir şeye benzetiyor, yutuyor. O haramı yapacak da teselli arıyor. Öyle şey yok...

Sen Allah’a teslim olacaksın:

“—Yâ Rabbi! Ben senin hükmüne razı geldim. Ben senin kulunum. Senin dinini sevdim, ahkâmına tâbiyim. Haram derssen bırakırım. Helâl derssen yaparım. Her şeyimi senin hükmüne göre tanzim ederim.” demesi lazım.

Onu demedi mi zaten iyi müslüman olmaz. Kendi başına buyruk...

Hatta eski büyüklerden birisi, kendisi şeyh, diyor ki;

“—Dervişler üç çeşittir: Birisi *mürîd-i mutlak*, birisi *mürîd-i mecazî*, birisi *mürîd-i mürted*.”

Mürîd-i mutlak nedir?

Efendisi, hocası ne derse aynen yapıyor; usûlüne uygun çalışıyor, vazifeleri yerli yerinde intizamlı yürütüyor. Tamam, mürid-i mutlak.

Mürîd-i mecazî; zâhirde hocasına bağlı ama aslında kendi keyfine bağlı, kendi keyfinde. Hocası bir şey söylese bin tane cevap verir, on tane bahane bulur, dediğini yapmaz, demediğini yapar. O mecâzen güya derviş ama aslında değil.

Bizi Allah mecazî müslüman etmesin, hakiki müslüman etsin... Mürîd-i mürted; şeyhinde kendi fikrine ters düşen, aklına mantığına uymayan bir şey gördüğü zaman, bırakıp giden, dönüp giden, yoldan vazgeçendir.

Tabii senin aklın mürşidden daha fazla olsaydı, sen mürşid olurdun! Senin ihtiyacın var. O okumuş, sen okumamışsın; o biliyor, sen bilmiyorsun... O ermiş, sen ermemişsin; o yetişmiş sen yetişmemişsin... Sen acemisin, o tecrübeli... Elbette dinleyeceksin!

Kılavuzun sözünü dinleyecek ki, doğru yola varsın.

Beğenmediği bir şey olunca, gidiyor.

Teslim olduk mu?..

Müslim, teslim olmuş demek, kendisini Allah'a teslim etmiş... Askerlik şubesine gitmiş de "Tamam, ben askere geldim, teslim oldum." demiş gibi kendisini Allah'a teslim etmiş. Zaten teslimiz de, zaten hükmünden dışarıya çıkamayız da, insanın "Yâ Rabbi! Senin her hükmüne razı geldim." demiş olması lâzım.

Bunu demiyor. Kendisi bir yol tutturmuş, bir felsefe benimsemiş.

“—Nereden aldın bu felsefeyi?”

“—Fransız filozofu falancadan, Alman filozofu falancadan...”

Tüh sana yazıklar olsun! Ya Allah’ın kelâmı varken başka filozofun lafı mı olur? Onlar âciz nâciz insanlar.

“—Ama çok güzel felsefe hocam...”

Onun bir yerden bir patlağı, bir zararı çıkar.

Adamların halleri doğru düzgün olurdu; perişan... Avrupa’ya gittiğimiz zaman görüyoruz. Bu beşerî akıllar, her birisi insanı bir tarafa götürür.

Ama insanlığı mutlu edememişler, didişmişler durmuşlar. Komünizm’i de ortaya Avrupa felsefecileri çıkartmadı mı? Onların her birisi her asırda ortaya yeni bir felsefe çıkartır. Birisi, “Vitaminler vücuda lazımdır.” der, ötekisi “Hayır, vücuda zararlıdır.” der, herkes bir şey söyler. Değişmeyen gerçekler Allah’ın kelâmında, Allah’ın ahkâmında...

Onun için, Allah bizi hakiki müslüman etsin... Yoksa öyle mecazî müslüman; müslüman görünüyor da içinden müslüman olmayan veyahut kendisini müslüman sanıyor da aslında Allah’ın kapısına girmeyen, kabule şâyan olmayan insanlardan etmesin...

Şimdi bunu anladık. Efendimiz izah etti. Kur’an’ı demek ki kendi kafasına göre tevil edenler öyle helâk oluyorlar.

Bir de sütten helâk olmak. O ne?

Sütten insan helâk olur mu, süt faydalı bir şey değil mi? O neymiş?

وَيُحِبُّونَ اللَّبْنَ فَيَبْدُونَ فَيَدْعُونَ الْجَمَاعَاتِ
وَالْجُمُعَ

(*Ve yuhibbûne'l-lebene*) “Sütü severler.” Süt güzel, yoğurt güzel, kaymak güzel. Hoş bir şey, her zaman hoş, bu devirde de güzel o devirde de beğenilen bir şey. Sütü severler, (*feyebdûne*) şehirleri bırakırlar, yaylalara çıkarlar; kırlara, çiftliklere, köylere, bâdiyelere, -oraya göredevelerin olduğu, sürülerin olduğu şehirden uzak yerlere giderler.

(*Feyedeûne*) “Bırakırlar, terk ederler; (*el-cemâati ve'l-cumaa*) Cemaatleri terk ederler, Cumaları terk ederler de öyle helâk olurlar.”

Bakın ne kadar mühim bir yere işaret geldi... Sütü severler, yaylalara, kırlara, bayırlara, çayırlara çıkarlar; cemaatleri terk ederler, Cumaları terk ederler, ana gruptan koparlar, öyle helâk olurlar.

Demek ki Peygamber Efendimiz bize cemaati tavsiye ediyor, birliği beraberliği tavsiye ediyor. Demek ki Cuma namazları kılmayı tavsiye ediyor. Demek ki, müslümanların dağların başlarına firar edip edip vazifelerden kaçıp cemiyetleri, cemaatleri yardımsız bırakmasını istemiyor.

Müslüman vazifeli bir insandır. Kur'ân-ı Kerîm'de Allah-u Teâlâ Hazretleri bize bildirmiş ki;

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

(آل عمران: ۱۱۰)

(*Küntüm hayra ümmetin uhricet li'n-nâsi*)
“Siz tüm insanlar için bir örnek olarak ortaya konulmuş, çıkartılmış en hayırlı ümmet-siniz. (*Te'mürûne bi'l-ma'rûfi ve tenhevne ani'l-münker*)

Emr-i maruf yaparsınız, nehy-i münker edersiniz.” (Âl-i İmran, 3/110)

Demek ki, Allah bizi yeryüzüne vazifeli insanlar olarak göndermiş:

“—Aman! Öteki zıyırlar, her birisi bir günaha dalıyor. Ey benim has kullarım, siz dine bağlı olun, dini öğretin, öğrenin, yayın. *Emr- i ma'ruf* yapın, iyi şeyleri tavsiye edin, destekleyin. Bu kadar zıyırlar insanın arasında Allah yolunda insanları doğru yola çeken götüren insanlar olun. Siz onları doğru yola çağırın. *Nehy-i münker* yapın. O zıyırlar kimisi müstehcenliği sever, kimisi içkiyi sever, kimisi kumarı sever, kimisi haksızlığı sever, kimisi rüşveti sever... Siz öyle yapmayın da kötülükleri engelleyin, iyilikleri destekleyin, yapın, yaptırın, yapılmasını teşvik edin. Kötülükleri engelleyin. Allah yolunda cihad edin.” diye Allah bize vazife vermiş.

Vazifemiz bu... Gayesiz salma, bırakılıvermiş değiliz. Başiboş değiliz. Bizi Allah yeryüzünde müslümansak vazifelendirmiş. Müslüman

değilsek, insanlar müslüman değiliz diyorlarsa, o zaman müslüman olmayan cennete girmeyecek, âhireti mahvolur.

Dünyada herkes istediği yola gider ama, müslümansa müslümanlığını bilecek, vazifesi var. Keyif çatamaz. Yan gelip yatamaz. “Bana ne, neme lazım!” diyemez. Aldırmazlık edemez.

Yüreği sızlayacak, ürperecek, Allah’tan korkacak: “—Rabbim bana bu zamanı sorar; ‘Niye bu hususta şu hayrı işlemedin? Neden şu şu vazifeleri yapmadın?’ diye sorgu suale mâruz kalırım da cezalara uğrarım, ilâhî tokatlar gelir, yüzüme şamarlar iner. Aman! Ben vazifemi bileyim de hak yolda çalışayım!” diyecek.

Müslümanın mantığı böyle çalışacak.

Bizim arkadaşlarımızdan bir tanesi bir kasabada vazifeli. Bir zenginin kapısını geç bir vakitte tak tak tak tak çalmış. Kendisinin de unvanı, rütbesi, üniforması var; oranın yüksek bir adamı. Kapıyı çalmış, bakmış öyle adam. İnmiş;

“—Hayrola, gecenin bu vaktinde?” demiş. Karşısındaki büyük adamı görünce telaşlanmış.

O da sormuş:

“—Ne yapıyorsun?”

“—Hiç, istirahat ediyorum.”

“—Ya yatılacak zaman mı; yürü, iş yap, çalış, çabala. Hizmet bekleyen bir sürü saha var.”

“—Efendim kim yaparsa yapsın...”

Yok! hırsızı, arsız, edepsizi; iyiler kenara çekilirse meydan onlara kalır. İyiler, faziletli insanlar hâkim olacak. Allah'tan korkan insanlar işlere sahip olacak, takvâ ile hareket edecekler, haram yemeyecekler, yanlış iş yapmayacaklar, istismarı önleyecekler, sömürmeyi önleyecekler, hayrı tutup yapacaklar, şerri kaldıracaklar. Zayıfın ezilmesine mâni olacaklar, kavînin zorbalık yapmasına mâni olacaklar. Cemiyet gül gülistan olacak, intizama girecek. Haklı olan alını açık yürüyecek, hak hâkim olacak. Allah'ın bize yüklediği vazife bu. Dünyanın her yerinde omzumuzda vazifemiz bu. Müslüman olduk mu bu vazife, bu sorumluluk oluyor.

“—Benim aklım öyle şeylere ermez. Ben etliye sütlüye tatlıya karışmam, bir kenara çekilirim. Bir de güzel manzaralı bir yer olursa, biraz da güzel bir maaşım gelirse yerim içerim, yan gelir yatarım.”

Çok büyük vebale uğrarsın. Çok büyük vebal olur. Elinden geldiğince malınla, canınla, dilinle, kaleminle emr-i maruf yapacaksın, nehy-i münker yapacaksın; bu dine hizmet edeceksin, Allah'ın kullarını cehenneme düşmekten geri çevirmeye çalışacaksın, hak yola irşat etmeye çalışacaksın, ortaya bir hayır koymaya çalışacaksın.

Çünkü, hadis-i şerifte buyrulmuş ki:³

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.58, no:5787; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.108, no:129 ve c.II, s.223, no:1234; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.79, no:630; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.VIII, s.404; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.177, no:6549; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.240, no:679, 772; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.110, no:24435; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.234, no:1254, 2698.

خَيْرُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ

(القضاعي عن جابر)

(*Hayru'n-nâs*) “İnsanların en hayırlısı (*enfauhüm li'n-nâs*) insanlara en faydalı olanıdır.”

Hiç faydası olmayan ot gibidir ve vebali vardır. Çalışmadığı için Allah boş zamanını niye değerlendirmede diye mutlaka sorar. Bilin ki sorgu sual vardır. Vazifenizi idrak edin, çalışın!

Demek ki ne buyurmuş, bir kere daha hatırdaki iyi kalsın, herkese de söyleyin diye bir kere daha mealini zikredelim.

Ahmet ibn-i Hanbel ki, Hanbelî mezhebinin imamıdır. Bu hadisi kendi kitabına o yazmış, oradan hatırınızda kalsın.

“—Benim ümmetimin helâki Allah'ın kitabı olan Kur'an ve süt konusunda olacak.”

Kur'an, kitap konusunda şöyle olacak: Kur'an'ı okuyacaklar, onu asıl mânasından gayri yöne te'vil etmeye yönelecekler, yanlış mânaya çekiştirmeye çalışacaklar. Oradan helâk olacaklar.

Sütü sevecekler, şehirleri, yerleşme merkezlerini, hizmet sahalarını terk edecekler, yaylalara gidecekler, cemaatleri bırakacaklar, Cumaları terk edecekler, günahlara girecekler, sevaplarından mahrum kalacaklar, öyle helâk olacaklar.

Bizim işimiz, müslümanın işi cemaatledir, toplulukladır, topluluğa yöneliktir. Öyle, “Rabbenâ. hep bana!” deyip kenara çekilmek yok.

b. Çok Mal Toplamanın Zararı

Gelelim ikinci hadîs-i şerîfe...

Taberânî'de var. Ebû Said el-Hudrî Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Başka râvileri de var. Bu hadîs-i şerîfte Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:⁴

هَلَكَ الْمُكْثِرُونَ إِلَّا مَنْ قَالَ بِالْمَالِ هَكَذَا وَهَكَذَا
وَهَكَذَا وَقَلِيلٌ مَا هُمْ

(حم . وهناد، وعبد بن حميد، ع . عن أبي سعيد؛ طب. عن عبد الرحمن بن أبي)

RE. 455/3 (*Heleke'l-müksirûne, illâ men kâle bi'l-mâli: hâkezâ ve hâkezâ ve hâkezâ, ve kalîlun mâ hüm.*)

(*Heleke'l-müksirûn*) “Çok mal devşiren, toplayanlar, para biriktirenler, mal biriktirenler helâk oldu, helâk olacaklar.”

(*Heleke*) “Helâk oldu” diyor. Mâzî sîgasını kullanması, Arapça'nın dil zevkine göre “Helâki muhakkaktır” demek, “Muhakkak helâk olurlar” demek. “Helâk olacaklar” demiyor, “Helâk

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.309, no:8071; İshak ibn-i Rahaveyh, *Müsned*, c.I, s.291, no:266; Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.283, no:20547; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.I, s.208, no:148; Taberi, *Tehzibü'l-Âsar*, c.V, s.448, no:2464; Ebu Hüreyre RA'dan.

Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.III, s.304, no:4671; Abdurrahman ibn-i Ebzî RA'dan.

Ebu Ya'la, *Müsned*, c.II, s.339, no:1083; Ebu Said el-Hudri RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.229, no:6286; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.362, no:25077.

oldular” diyor. “O helâk oldu bil” demek, “Böyle giderse, sen onları helâk oldu say” demek.

(*Heleke'l-müksirûn*) “Mal çoğaltanlar, para biriktirenler helâk oldu. (*İllâ*) İstisnası var: (*Men kâle bi'l-mâli: Hâkezâ ve hâkezâ vehâkezâ*) Malıyla şöyle şöyle şöyle... ‘Paranın bir kısmını al sana verdim, bir kısmını hayra verdim, al bir kısmını şu tarafa verdim... Hadi şu cami yapımına, şu hayır işine, şu fakire...’ diye böyle verenler müstesna... (*Ve kalîlun mâ hüm.*) Onlar da ne kadar azdır!”

İnsan bu paracıkları toplar, mezara götürür, harcayamaz. Sever, kimsenin olmadığı zamanda kesesini açar, altıncıklarını sayar:

“—Bir, iki, üç, oh yirmi oldu, otuz oldu, kırk oldu...”

Tekrar torbasına doldurur, sandığın içine koyar. Harcayamaz, yiyemez. Kendisi de yemez, ötekilere kalır. Böyle çok insanlar var. Ama Peygamber Efendimiz’in hayatına bakacak olursak, sahâbe-i kirâmın hayatına bakacak olursak; ellerinde para tutmamışlar.

Ebû Zerr-i Gıfârî Hazretlerine halife çıkartmış dört bin altın vermiş. Ertesi gün yanında yine para yok. Her tarafa dağıtmış. Dört bin tane altın az değil... Para biriktirmeyi uygun görmezmiş.

“—E yarın ne yapacaksın?”

“—Bugün veren yarın da verir.”

Öyle demişler. Biz diyemiyoruz şimdi... Saklamak, saklamak, saklamak, hayra sarf etmiyoruz. Ama çok yaygın bir hastalık; şerre

sarf ediyoruz, zevke sarf ediyoruz, şeytana sarf ediyoruz, nefse sarf ediyoruz. Bütün halk olarak, fakiri de zengini de...

Köye gittim. Dediler ki:

“—Hocam artık köylüde altın maltın kalmadı. Eskiden kadınların kollarında bilezikleri olurdu, altın sermaye boyunlarında beşibirerdeler olurdu. Kalmadı, gitti.”

“—Ne oldu?” dedim.

“—Renkli televizyona gitti.” dediler.

Televizyonun siyahına bile razı değil, ille renkli alacak. Keyif, zevk... Gazino ayağına geliyor, gazinoya gitmesine lüzum kalmıyor. O şimdi kelepir diyor:

“—Gazinoya gitsem şu kadar para vereceğim. Burada karşımda hânendesi var, sâzendesi var, çalgıcısı var, türkücüsü var, her çeşidi var. Oh evim gazino oldu.” diyor.

Evi gazino oldu. Parasını veriyor, renkli renkli seyrediyor.

Müslümanlık nerede kalıyor, bilmem.

“Efendim” demiş bir tanesi, “düğmesi elimizde değil mi, müstehcen bir şey oldu mu, açık seçik bir şey oldu mu şıp kapatırız.” Hocamız bir celallenmiş, bir kızmış... Bu sözü söyleyen, o da sakallı, hocalık yapan bir kimse. Evinde televizyon var.

Televizyonun zararını söyleyince Hocamız, demiş ki;

“—Hocam işte anahtarı elimizde değil mi, şıp çeviririz, kapatırız.”

Hocamız arslan gibi oturduğu yerden bir doğrulmuş, sinirlenmiş, kızmış:

“—Onu yapmak için evliyâ olmak lazım!” demiş.

Kolay mı, filmin yarısında kapat bakayım, göreyim seni.

Kapatamaz. Çocuklar başlarlar mızırdanmaya, ötekisi başlar mızırdanmaya:

“—Tam yarısında kaldı baba, ne olursun...”

El öper, yanak öper, bilmem ne öper, ille hepsi artık hane sahibinin başına üşüşürler.

“—Hadi açın bakalım!” der, açarlar.

Hadi biraz sonra kadın erkeğe sarılır, bilmem ne olur; hadi bu tarafa bakar...

“—Ne oldu, niye o tarafa bakmıyorsun? Utandın değil mi?”

Ama yine utanır, yüzü kızarır, yine geçer. Tabii yüz kızarıklığı hep durmaz ki, biraz sonra yine geçer.

Allah bizi hakiki müslüman etsin...

Nasıl imtihan ediyor Allah?

“—Hayra para sarf edin.”

“— Yok, para yok...”

“—Hocam daha mahsulü almadım da, şöyle olmadı da, bilmem ne...” bir sürü laf.

“—Hac vazifeni yaptın mı?”

“—Daha yapmadım. Çocuğu evlendirmedim de bilmem ne de...” Ama renkli televizyon oldu mu hepsi gitti Avrupa’ya paraların...

Hepsi gitti. Altın maltın kalmadı. İlgililer boşuna yerli finansman kaynağı aramasın; gitti.

c. Hanımlara İtaatın Zararı

Ebû Bekre RA’dan Taberânî ve Ahmed ibn-i Hanbel rivayet etmiş. Kısa bir hadîs-i şerîf, herkesin hatırında kalır.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

هَلَكَتِ الرَّجَالُ حِينَ أَطَاعَتِ النِّسَاءَ

(طب. حم. ك. عن أبي بكر)

RE. 455/4 (*Heleketi’r-ricâlü hîne etâeti’n-nisâ’.*)

(*Heleketi’r-ricâlü*) “Erkekler helâk oldular, (*hîne etâeti’n-nisâ’*) kadınlara itaat ettikleri zaman.”

“—Kadınlara itaat ettikleri zaman, erkekler helâk oldular.” “Helak oldu belle...” demek. “İtaat ederlerse, onları helâk olmuş bil.”

Neden? Kadınların hiç akıllısı uslusu yok mudur?

Vardır ama ne kadar azdır... Kadın yüzük ister, küpe ister, entari ister, fistan ister, bir tane daha

⁵ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.45, no:20473; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.323, no:7789; Taberani, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.135, no:425; Ebu Nuaym, *Ahbar-ı Isfahan*, c.V, s.476, no:40140; Deylemi, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.345, no:6997; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafa*, c.II, s.43; Ebu Bekre RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.XVI, s.287, no:44504; *Keşfü’l-Hafa*, c.II, s.332, no:2882; *Camiü’l-Ehadis*, c.XXII, s.363, no:25079.

ister, bir tane daha... Biz de isteriz, erkekler de ondan aşığı kalmaz ama kadının zevk tarafı, keyif tarafı, nefis tarafı kuvvetli, yaratılış icabı öyle, kuvvetli. Öyle kuvvetli olduğu için hep yeni modern tabirle duygusal dediğimiz o tarafa doğru çalışır.

“—Şunu da alalım, hadi bunu da yapalım...”

Erkek Allah'ın rızasını düşünecek, ona göre hareket edecek. Bak deminki meseleye bağlandı. Hanım der ki:

“—Efendi, renkli televizyonu alalım!”

“—Hadi bak, almayalım...”

Ötekisi ilk önce biraz nazlanıyor ama içinden de nefis kadın tarafında, o da onu destekler. Yine almayalım der.

“—Ama efendi, akşam oldu mu çocuklar komşunun evine gidiyorlar, gitmesi daha mı iyi? Ne yaptığını bilmiyoruz, burada dursun da gözümüzün önünde seyretsin.”

Nasıl bahaneler bulurlar, avukatlar bulamaz. Avukatların bulamadığı bahaneleri bulurlar. Ötekisi de zaten içi yenik, nefis içeride düşman, onun da yavaşça hayır demesi yavaşlar. Evvelce “Hayır!” demişse sonra “Eh, eh...” der. Alındığı zaman da herkesten önce seyreder, ön sıraya geçer.

İşte bu insanın nefsi böyledir. Şeytan insanı böyle aldatır.

Ondan sonra da bir sürü pişmanlıklar olur.

Bu devrin hakiki müslümanını, nefesine hâkim olan insanını anlamak için çok uzun öyle imtihana lüzum yok. Dervişleri halvetlere sokarlarmış, uzun meşakkâtli işler yaptırtırlarmış. Fıs fıs fıs kulağına, kısaca soracasın:

“—Evinde televizyon var mı yok mu?”

“—Yok...” diyorsa iyi derviş, tamam, ayır bu tarafa...

“—Var!” diyorsa, Allah ıslah etsin, Allah akıl fikir versin, Allah kurtarsın...

d. Kişi Rızkını Yemeden Ölmez

Huzeyfetübnü'l-Yemân Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Neseî'de mevcut bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

هَلُمُّوا إِلَى هَذَا رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ جِبْرِيلُ نَفَثَ فِي
رُوعِي أَنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَكْمِلَ رِزْقَهَا وَإِنْ
أَبْطَأَ عَنْهَا فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ وَلَا
يَحْمِلَنَّكُمْ اسْتِبْطَاءُ الرِّزْقِ أَنْ تَأْخُذُوهُ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُنَالُ مَا عِنْدَهُ إِلَّا بِطَاعَتِهِ

(البزار عن حذيفة)

RE. 455/5 (*Helümmû ileyye hâzâ, rasûlü rabbi'l-âlemîne cibrîlu nefese fî rûî, enne nefsen len temûte hattâ testekmile rızkahâ,*

⁶ Bezzar, *Müsned*, c.I, s.443, no:2914; Huzeyfe RA'dan.

Camiü'l-Ehadis, c.XXII, s.364, no:25083.

ve in ebtæ anhâ. Fe'ttekullâhe ve ecmilû fi't-talebi ve lâ yahmilennekümü'stibtâu'r-rizkî en te'huzûhu bi-ma'siyeti'llâhi, feinna'llâhe lâ yünâlu mâ indehû illâ bi-tâatihî.)

(Helummû ilâ hâzâ rasûlü rabbi'l-âlemîne cibrîlü) “Buraya gelin, Rabbü'l-âlemîn'den bana gelen elçi Cebrâil, *(nefese fî rûî)* benim içime ilham etti ki, Cebrail vahyetti ki, bildirdi ki... *(Enne nefsen len temûte hattâ testekmile rızkahâ)* Bir kişi, bir nefis nasibi olan rızkını tamamen alıp yemeden ölmeyecek. Nasibi neyse ille o kadar nasibini yiyecek, görecek de ondan sonra ölecek. ‘Nasibini tamamlamadan ölmek yok!’ diye Cebrail bana geldi, bildirdi.”

(Ve in ebtæ anhâ) “Bu rızk kendisinden biraz gecikse bile, yazılı olduğu için muhakkak gelecek.”

O rızk ona Allah tarafından, “Bu kulum bugün yarım kilokaymak yiyecek.” diye yazılmışsa, o kaymak ona gelecek. Muhakkak gelecek. Gelmeden insan ölmez. Yazıldığı için gelmeden ölmek yok.

(Fe'tteku'llâhe ve ecmilû fi't-talebi) “Madem hakikat budur, o halde Allah'tan korkun, rızkî isteme yolunda günaha sapmayın!” diyor Peygamber Efendimiz.

Madem ki rızkî neyse insana muhakkak gelecek, o halde Allah'tan korkun da haram yola kaymayın! Nasıl olsa gelecek. Merak etme ya, gidip ille kaymakçının camına bir taş vurup da oradan çalmak gerekmez; şurada dursan o kaymak sana bir tabakla gelecek, yazılmış. Onun için Allah'tan korkun, rızkınızı isteme yolunu güzel yoldan sağlayın.

Ya güzel yoldan olur ya kötü yoldan. Güzel yoldan sağlarsanız günaha girmezsiniz, sevap kazanırsınız, rahat edersiniz. Haram yoldan sağlarsanız size yine aynı rızık gelir ama o zaman haram olur, günah olur, cezası olur, burnunuzdan fitil fitil gelir.

(Ve lâ yahmilennekümü'stibtâu'r-rizkı) “Rızıkın gecikmiş gibi gelmesi, *(en te'huzûhu bi-ma'siyeti'llâhi)* Allah'a isyan yolundan onu almaya sizi sevk etmesin!”

“Biraz gecikti, karnım acıkmaya başladı, rızık nerede kaldı? Gelmeyecek galiba, haramdan sağlayayım...” diye harama dalmayın. O gecikmedi de acelenden sana öyle geliyor. “Onu öyle biraz gecikmiş gibi görmen günah yoluna, günaha saparak elde etmeye seni sevk etmesin.” diyor Peygamber Efendimiz.

(Feinna'llàhe lâ yünâlu mâ indehû illâ bi-tâatihî) “Çünkü Allah'ın ecr ü sevabına, huzur-u Rabbi'l-izzette mevcut nimetlere, ancak Allah'a itaat ederek kavuşulur.” Yoksa günahlara saptı mı insan, âhîret sevaplarından mahrum kalır.

Muhterem kardeşlerim!

Bu hadîs-i şerîf ve başka hadîs-i şerîfler bize çok kesin olarak bildiriyor ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri rızık, herkesin nasibini yazmıştır: ‘Bu şunları yiyecek, bunları yiyecek, şunlara sahip olacak, bunlara sahip olacak.’ diye, o yazılan rızık gelecek. O bakımdan telaşlanmayın, harama sapmayın!

“—Çalışmadan duralım mı?”

“—Hayır, çalışın!” diyor, Allah-u Teâlâ Hazretleri.

Çalışın, gayret sarf edin, helal yoldan çalışın, bekleyin, az oldu çok oldu, o zaten sana ne yapsan o kadar olacak. Ne kadar uğraşsan o kadar olacak. Bu kader. Kadere inanıyoruz ya, Allah’ın kaderine. O onun bir parçası olarak sana o kadarı nasipmiş, o gelecek. Ne yapsan öyle olacaktı. Helâline bakacaksınız. Helâl yoldan kazanmaya bakacaksınız, Harama kaymayacaksınız.

“—Şu kadar haram şey alırsam, şu kadar teşebbüs yaparsam şöyle çok daha fazla para kazanırım.”

Hayır! Çok daha fazla günah kazanırsın ama rızkın değişmez. Onun için, rızkı isterken güzel yolu seçmeye çalışmak lazım!

Her zaman söylediğim bir hadiseyi burada yine nakledivereyim. Birkaç defa daha anlattım ama güzel bir şey, bu mânayı çok güzel ifade ediyor.

Hz. Ali Efendimiz namaz kılacakmış. Kufe mescidine giriyor. Atını bağlayacak bir yer bulamadığı için, oradaki bir adama diyor ki;

“—Tut şunun dizgininden, biz namaz kılalım, çıkıncaya kadar atıma bakıver.”

İçeri giriyor. Namazı kılıyorlar. Yanındaki maiyetiyle beraber dışarı çıkarken de kesesinden avucuna diyelim ki beş dirhem çıkartıyor, atı tutuveren adama vermek için hazırlık yapıyor. Ama dışarı çıkıyor, bakıyor ki adam yok, at da yok... Biraz daha bakıyorlar; at ileride, tamam atı çalmamış ama atın yanına gidiyorlar, atın

dizginini çalmış. Atın dizginini yok, dizginini sıyırmış, ağzından kafasından almış götürmüş. Demek güzel bir dizgin takımıydı, götürmüş.

Hız. Ali Efendimiz maiyetindeki adama:

“—E hadi git, bir başka dizgin al.” diyor.

O da gidiyor, dolaşılıyor, biraz sonra elinde bir dizgin sallayarak geliyor. Atın başına takacaklar, bakıyorlar ki eski dizgin.

“—Nereden buldun?”

“—Satın aldım.” diyor. Adam götürmüş satmış.

“—Ben de çarşıda dizgin ararken aynı dizginini gördüm, ‘A! Bu bizim dizgin!’ dedim.”

“—Az önce bir adam getirdi, bana beş dirheme sattı.” deyince o da beş dirhemi vermiş, almış.

Bunun üzerine Hız. Ali Efendimiz diyor ki;

“—Ey cemaat!”

Etrafı kalabalık, meraklılar toplanmış.

“—İbret alın şu olan hadiseden: Ben bu adama beş dirhem vermek için camiden çıkarken avucuma hazırlamıştım, bahşiş verecektim, beş dirhem kendisine gelecekti. Ama acele etti, dizginini çaldı, dizgin takımını götürdü, sattı. Kaç para aldı? Yine beş dirhem aldı. Demek ki rızkı değişmedi. Ama bekleseydi helâlden alacaktı, beklemedi haramdan aldı.”

Hız. Ali Efendimiz’in kesesine dönelim. Hız. Ali Efendimiz’in kesesinden beş dirhem bahşiş olarak çıkacaktı. Bahşiş olarak hazırladı ama bu sefer dükkâncıya gitti.

Dükkâncının kesesine bakalım. Dükkâncının kesesi, alırken beş dirhem verdi, ondan sonra çalma olduğunu anlayınca beş dirhem aldı. Orada bir şey değişmedi, yani hiç değişen bir şey yok. Sadece öteki adamın edepsizliğinden kazandığı günah var, başka bir şey yok.

Her hadiseyi buna kıyas edin! Hak yoldan, doğru yoldan, helal yoldan elde etmeye bakın. Bu hadise kulağınıza küpe olsun, hadîs- i şerîfin izahı olarak hatırunuzda iyi kalsın. Helâlden kazanmaya bakın!

Haramdan kazanırsanız ne olur?

Burnunuzdan fitil fitil gelir. Kanser olursunuz, hasta olursunuz, çocuğunuz arsız olur, yüzsüz olur, âsi olur, söz dinlemez, arabanız kaza yapar, malınız denizde batar, alacağınızı alamazsınız; yine sizden çıkar.

Kesede bir değişiklik olmaz. Haberiniz olsun. Haramdan alırsınız, yine kesenin öbür tarafından çıkar, haramdan aldığının vebali yanınıza kalır. Çektiğiniz öteki şeyler kâr kalır.

Onun için Allah'ın Rasûlü'nün buyurduğuna dikkat edin:

“—Cebrail geldi benim içime bunu, bu bilgiyi ilham eyledi, vahyeyledi. İnsan rızkını tamamlamadan ölmeyecek, biraz gecikmeli bile olsa rızkını alacak. O halde Allah'tan korkun da rızkı isteyişte güzel yolu seçin! Ve onu biraz gecikti diye sanmanız, onu günah yoldan kazanmaya sizi sevk etmesin. Çünkü

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin indindeki büyük mükâfatlara isyan ederek ulaşılmaz. Allah'a itaat ederek hak yolda yürüyerek takvâyaya sahip olarak ulaşılır.” diyor.

“–Cenneti istiyor muyuz?”

İstemez miyiz, bayılıp ayılıp duruyoruz. Cenneti istiyoruz. Cennete gitmenin yolu helâl yemektir. Çünkü bir insan haram yedi mi, o haramdan vücudunda mutlaka bir et hâsıl olur. O ete de mutlaka cehennem ateşi yakışır. Onu o cehennem ateşi temizler.

e. Haram Lokmanın Zararı

Deylemî'nin Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

مَنْ أَكَلَ لُقْمَةً مِنْ حَرَامٍ لَمْ يَقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ
لَيْلَةً، وَلَمْ تُسْتَجَبْ لَهُ دَعْوَةٌ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا وَكُلُّ
لَحْمٍ يُنْبِتُهُ الْحَرَامُ فَالنَّارُ أَوْلَىٰ بِهِ وَإِنَّ اللُّقْمَةَ
الْوَّاحِدَةَ مِنَ الْحَرَامِ لَتُنْبِتُ اللَّحْمَ

(الديلمى عن ابن مسعود)

⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.591, no:5853; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.28, no:9266; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.55, no:21483.

RE. 409/4 (*Men ekele lokmaten min harâmin, lem tukbel lehû salâtün erbaîne leyleten, ve lem tüsteceb lehû da'vetün erbaîne sabâhan; ve küllü lahmin yünbitühü'l-harâmü fe'n-nâru evlâ bihî, ve inne'l-lokmate'l-vâhidete mine'l-harami letünbitü'l-lahme*)

(*Men ekele lukmaten min harâmin*) “Kim ki haramdan bir lokma yerse...” Ne olur? (*Lem tukbel lehû salâtün erbaîne leyleten*) “Kırk gece namazı kabul olmaz; (*ve lem tüsteceb lehû da'vetün erbaîne sabâhan*) ve kırk sabah duası kabul olmaz.” Gece gündüz ibadeti, duası kabul olmuyor. Neden? Bir lokma haram yedi diye...

(*Ve küllü lahmin yünbitühü'l-harâm*) “Haram yedikten sonra hâsıl olan her et ki, yediği haram lokmadan hâsıl olmuştur, meydana gelmiştir; (*fe'n-nâru evlâ bihî*) haramdan oluşan bir ete, cehennem ateşi daha lâyük olur.” Yâni haram yeyip de vücudunda haram lokmadan et hâsıl olan kimsenin, o eti mutlaka cehennemde yanar, cehenneme daha lâyıktır.

(*Ve inne'l-lokmate'l-vâhidete mine'l-haram*) “Şu da bilinsin ki, haramdan bir lokma bile yese, (*letünbitü'l-lahm*) mutlaka vücutta bir et meydana getirir, haramdan bir parça hâsıl olur.” Haramdan bir parça hâsıl olduğuna göre, o da cehennemde yanacağına göre, cehenneme lâyük olduğuna göre, kişi cehenneme atılacak demektir.

O bakımdan bu işin püf noktası, ince noktası, esrarlı noktası helâl lokma yemektir.

Bu iş dediğim takvâ yolu; Allah'ın nimetine, iltifatına mazhar olmak... Allah'ın sevgili kulu olmanın püf noktası, sırrı, anahtarı helâl lokma yemektir. Helâl lokma yemeden, öyle Allah'ın sevgili kulu olunmaz. İyi derviş olunmaz, iyi hoca olunmaz, iyi adam olunmaz. Hayırlı evlat olunmaz. Bu iş böyle gider.

f. Şeytanın Yemeğe Ortak Olması

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

وَاللَّهُ مَا زَالَ الشَّيْطَانُ يَأْكُلُ مَعَهُ حَتَّى سَمَّى فَلَمْ
يَبْقَ فِي بَطْنِهِ شَيْءٌ إِلَّا قَاءَهُ

(حم. د. ن. ك. عن أمية بن مخشى)

(إِنَّ رَجُلًا لَأَكَلَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمْ يَسْمَعْ فَلَمَّا كَانَ فِي آخِرِ لُقْمَةٍ، قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ
أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ؛ فَقَالَ النَّبِيُّ... فَذَكَرَهُ)

RE.455/ (*Va'llàhi mâ zâle's-şeytânü ye'külü meahû, hattâ semmâ, felem yebka fî batnihî şey'un illâ kàehû.*)

Bu hadîs-i şerîf Ahmed ibn-i Hanbel'de var, yani Hanbelî mezhebinin kurucusu. Müslim'de var. Ebû Davud'da var, Neseî'de var. Dârekutnî'de

⁸ Ebu Davud, *Sünen*, c.X, s.220, no:3276; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.336, no:18983; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.I, s.291, no:854; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.121, no:7089; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.IV, s.174, no:6758; Beyhaki, *Deavatü'l-Kübra*, c.II, s.217, no:447; Nesei, *Amelü'l-Yevm ve Leyleh*, c.I, s.262, no:282; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gabe*, c.I, s.75; Buhari, *Tarih-i Kebir*, c.II, s.7, no:1514; Ümeyyete'bni Mahşiy RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.237, no:40737; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.437, no:25253.

var. Taberânî'de var. Müstedrek'te var. Gümüşhaneli Hocamız çok kaynaklarını sıralamış ki sağlam bir hadîs-i şerîf olduğunu bilsin.

Niye? Çünkü bu görünmeyen bir şey olduğu için, insanlar "Acaba?" diye tereddüt eder, "Acaba hurafe mi?" diye düşünür. Hurafe olmadığını, gerçekten kitaplarımızda yazılı olduğunu bilsin diye kaynaklarını iki satır, uzun boylu sıralamış.

Diyor ki Peygamber Efendimiz, yemin ediyor:

(*Va'llâhi mâ zâle's-şeytânü ye'külü meahû*) "Vallâhi şeytan onunla boyuna yiyip duruyordu. (*Hattâ semmâ*) *Bismillah* deyinceye kadar şeytan onunla beraber yiyordu. *Bismillah* dediği zaman, şeytanın karnında hiçbir şey kalmadı hepsini tekrar çıkarttı, kustu." diyor.

Bu hadise ne zaman olmuş?

(*Enne racülen ekele inde'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve sellem*) "Adamın birisi, müslümanlardan birisi Peygamber Efendimiz'in zamanında Efendimiz'in karşısında, huzurunda bir şeyler yiyormuş. Uzağında, yakınında neyse, onun gördüğü bir yerde bir şeyler yiyormuş."

(*Felem yusemmi*) "Yemesine *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* demeden başlamış." Meselâ, elinde belki hurma vardı, belki başka bir çörek vardı, börek vardı, ekmek parçası vardı... Onlar kavrulmuş buğday filan yerlermiş, hani bizim leblebi yediğimiz gibi...

“*Bismi’llâh*” demeden yemeğe başlamış, sonuna kadar böyle gitmiş. Sonunda (*Bismi’llâhi evvelehû ve âhirehû*) demiş, o sahabinin aklı başına gelmiş. Allah şefaatine erdirsin. Onlar kıymetli insanlar.

Bu sefer orada aklı başına gelmiş, demiş ki:

(*Bi’smi’llâhi*) “Allah’ın adıyla, (*evvelehû ve âhirehû*) evveli için de, âhiri için de...”

Tam başlangıcında unuttuğu için, “Başı için de, sonu için de *bi’smi’llâh...*” deyince, o zaman şeytan ne yediyse hepsini çıkartmış.

Şeytan onun rızkına ortak oluyor.

Başka hadîs-i şerîflerde okuduk ki, şeytan insanın yemeğine, sofrasına oturur, yemeğine ortak olur; Allah etmesin, karısına ortak olurmuş.

Onun için her işimizi besmeleyle yapacağız. Her işi besmeleyle yapacak ki, şeytan ortak olmasın, sokulmasın.

Hatta sahabe soruyor:

“—Yâ Rasûlallah! Şeytanın evladıyla kendi evladımızı nasıl ayıracağız? Bu hanımdan bir çocuk oldu; şeytanın çocuğu mu senin çocuğun mu, nasıl ayıracağız?”

“—İşte o yüzüzlüğünden anlaşılır.” diyor. “Arlanması, utanması yoktur.” diyor.

Onun için her şey imanda, her şey güzel ahlâkta... İman ve güzel ahlâk olmazsa, insanlar insan olamaz, evlatlar evlat olmaz. Aileler mutlu olamaz. Cemiyetler yükselemez. Milletler kuvvetli olamaz. İşin aslı bu... Uğraşırlar.

“—Efendim, ben Yirminci Yüzyıl’da yaşıyorum, atom fiziği biliyorum, elektronik biliyorum, bilgisayar kullanıyorum...”

Ne yaparsan yap. Bunları bilmediğin zaman şeytandan bir çocuk olur, babasının burnundan fitil fitil getirir.

“—Ya bu benim evladım; tövbe yâ Rabbi, ne biçim şey böyle! İllallah...” der.

Her gün bir rezaletinin haberi gelir. Her gün bir komşudan bir şikâyet gelir.

Besmele ne demek?

“—Ben bu işe Allah’ın adıyla başlıyorum.” demek.

O ne demek?

“—Ben bu işi Allah’ın rızasına uygun yapmaya çalışıyorum. Allah’ın rızasına uygun olduğu için yapıyorum.” demek.

İnsan niyetini, hayatını, memâtını, hareketini, sekenâtını, her işini hep Allah için yapacak. Aldığını Allah için alacak, verdiği Allah için verecek, sevdiğini Allah için sevecek, kızdığına Allah için kızacak. Her işi ilâhî olacak, Allah için olacak. O da besmeleyle tahakkuk ediyor.

“—E hocam, bir insan günahlı bir işe besmeleyle başlarsa...”

Allah’la alay etmiş olur.

“—*Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm.*” diyor, içki içiyor. Alay etmiş olur, çok korkunç günaha girer.

İyi şeye besmele çekilir, kötü şeye çekilmez. Kötü olduğunu anlayınca, besmele çekilmeyince, oradan kendisini geri çeker.

Muhterem kardeşlerim!

O bakımdan aklınızı başınıza toplayın. Şuurunuzu uyanık tutun, gaflete düşmeyin! Bu şeytan çok kurnaz bir kandırıcıdır. Çünkü Hz. Âdem Atamız zamanından beri profesyonel mesleği bu; kandırmak... Gelir kandırır. Sen daha toy bir insansın, o gelir seni doksan kere kandırır. Allah'a sığınacaksın, besmele çekeceksin,

“Eüzü bi’llâhi mine’ş-şeytâni’r-racîm.”
diyeceksin, *“Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm.”*
diyeceksin, yaptığın işi şuurla yapacaksın.

Aldatır. Kimisini hak yoldan gösterir aldatır, kimisini sağdan gelir aldatır, kimisini soldan gelir aldatır. Kimisinin ardından vesvese verir, kimisinin dobra dobra yüzünden, “Şu günahı yap!” diye her birini bir türlü aldatır.

İnsanların çoğu ona taparlar, kulluk ederler. Nefse kulluk ederler. Dünyaya kulluk ederler. Şeytana kulluk ederler. Bu etrafta gördüğün bir sürü insan şeytanın avanesidir, yardımcısıdır.

Şeyâtîne’l-insi ve’l-cinni. İnsanların da şeytanları var. Kur’ân-ı Kerîm öyle bildiriyor. Cinlerin de şeytanları var. İnsanların da şeytanları var.

Allah bizi Rahmânî kimselerle beraber eylesin... Şeytanlardan, şeytânîlerden hıfz eylesin...

g. Cennete Herkestten Önce Gidenler

Vav ile başlayan hadislere geçtik. Bu ikinci hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

وَاللّٰهُ لَقَدْ سَبَقَ إِلَىٰ جَنّٰتِ عَدْنٍ أَقْوَامٌ مَّا كَانُوا أَكْثَرَ
النّٰسِ صَلَٰةً وَلَا صِيَامًا وَلَا اِعْتِمَارًا وَلَكِنَّهُمْ عَقَلُوا
عَنِ اللّٰهِ مَوَاضِعَهُ فَوَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَاطمَأَنّتْ إِلَيْهِ
النُّفُوسُ وَخَشَعَتْ مِنْهُمْ الْجَوَارِحُ فَفَاقُوا الْخَلِيقَةَ
بِطَيْبِ الْمَنْزِلَةِ وَبِحُسْنِ الدَّرَجَةِ عِنْدَ النَّاسِ وَعِنْدَ
اللّٰهِ فِي الْآخِرَةِ

(ابن السنّى، وابن شاهين، والديلمى عن على)

RE. 455/7 (Va'llàhi lekad sebeka ilâ cennâti adnin akvâmun, mâ kânû eksere'n-nâsi salâten, ve lâ sıyâmen, ve le'timâren; velâkinnehüm akalû ani'llâhi mevâdiahû, fevecilet kulûbühüm, va'tmaennet ileyhi'n-nüfûsu, ve haşeat minhümü'l-cevârihu, fefâku'l-halîkate bi-tîbi'l-menzileti, ve bi-hüsni'd-dereceti inde'n- nâsi, ve inda'llâhi fi'l-âhireti.)

Burada Peygamber Efendimiz yine yeminle başlamış: (Va'llàhi) Allah'a and olsun ki, yemin ederim ki...” diyor

⁹ Deylemi, Müsnedü'l-Firdevs, c.IV, s.360, no:7035; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.149, no:5916; Camiü'l-Ehadis, c.XXII, s.432, no:25245.

Peygamber Efendimiz; (*lekad sebeka ilâ cennâti adnin akvâmun*) Adn cennetlerine, Cennât-i Adn'e birçok topluluklar, kavimler hızlı hızlı önden gittiler. (*Mâ kânû eksere'n-nâsi salâten, ve lâ sıyâmen ve le'timâren*) "Ama bu adamlar namazca çok, oruçça çok, hac ve umrece çok insanlar olmadıkları halde Cennât-i Adn'e koşturup gittiler. Herkesten evvel gittiler."

Namazı çok olduğundan değil, orucu çok olduğundan değil, umreye çok gittiğinden değil. Herkesten evvel giden bu insanların namaz çokluğuyla, oruç çokluğuyla, hac umre çokluğuyla değil bu muvaffakiyetleri, bu yüksek derecelere herkesten evvel gitmeleri...

(*Velâkinnehüm*) "Neden bu dereceyi elde ettiler? (*Akalû ani'llâhi mevâdiahû*) Allah'ın hududunu, emirlerini yasaklarını, koyduğu ahkâmın yerlerini bildiler."

"—Rabbimiz şunu sever, şuna gazap eder. Şunu ister, bunu istemez." Bunu şuurları sezdi, anladı. Şuurlu, uyanık insanlar; sezdiler, anladılar.

(*Fevcilet kulûbühüm*) "Allah'ın sevgisiyle, Allah'a hürmet ile gönülleri titredi. (*Va'tmaennet ileyhi'n-nüfûsu*) Gönüller, kalpler, nefisler huzura, sükuna kavuştu. O idrakliğin yüceliği dolayısıyla öyle ilâhî sükûna erdiler. (*Ve haşeat minhümü'l-cevârihu*) Ve âzâları huşû sahibi oldu. Hiçbir âzası Allah'a âsi gelmiyor."

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى

(النجم: ١٧)

(*Mâ zâga'l-basaru ve mâ tagà*) “Gözünü sapsmadı, şaşırmadı, sağa sola bakmadı ve sınırını aşmadı.” (Necm, 53/17) buyrulduğu gibi göz harama bakmıyor, el harama uzanmıyor. Kulak haramını dinlemiyor.

Dil yalanı dolanı, haramını söylemiyor. Her âzâ huşû sahibi... (*Fefâkû'l-hâlîkate bi-tîbi'l-menzileti*) “Böylece halkta yüksek güzel mevki kazanmak suretiyle üstünleştiler. (*Ve bi-hüsni'd- dereceti inde'n-nâsi ve inda'llâhi fi'l-âhireti*) Ve derece bakımından da insanların arasında ve âhirette Allah indinde yükseldiler.”

Bu hadîs-i şerîfin bu kadar sözünden anladığımız şu ki:

İnsanları yüksek derecelere çıkartan idrakleri ve şuurlarındaki, sezgilerindeki inceliklerdir. Yoksa şuuru eksik olduğu zaman, çok oruç tutmuş, çok namaz kılmış, çok umreye gitmiş yeterli olmuyor. Eğer Rabbinin huzurunda kulluğunu iyi bilir, Allah'ın emirlerini yasaklarını, dinin inceliklerini iyi kavrarırsa, o zaman insanların hepsinden daha üstün oluyor.

Buna kalite derler. Şimdi mâlûm, soruyorsun:

“—Ne imal ediyorsun?”

“—Efendim bin tane kürek sapı imal ediyorum.”

“—Kaç para eder?”

“—Yetmiş beşer liradan şu kadar para eder.”

Öteki adama gidiyorsun:

“—Sen ne yapıyorsun?”

“—Hocam ben tesbih tanesi yapıyorum.”

Cırt, cırt, cırt... Bir tesbih tanesi yapıyor, kuka tesbih, o bin tane kürek sapı sopasından çok daha fazla para ediyor. Kaliteli iş yapıyor.

Meselâ bazen bin tane bir şey, öbür tarafta bir taneye denk gelmez. “Kalitesiz, değersiz bir şey” deriz. Kalitenin güzelliği sayıyı yener. O halde namazın, orucun, haccın, umrenin sayı olarak çokluğuna bakma;

“—Dokuz defa hacca gittim, on defa umreye gittim, şu günde şu kadar rekât namaz kılarım... Bir yılda şu kadar ay, şu kadar oruç tutarım...”

Ama şuurun nasıl? Yaptığın ibadetlerin kalitesi nasıl? Senin anlayışın nasıl? Allah’ın rızasına uygun mu?

Çünkü bazı insan, “Dam üstünde saksağan, vur beline kazmayı!” gibi acayip tipte oluyor. Başına siyah fötrü geçiriyor, boynuna kravatı takıyor, sakalını uzatmış, eline papaz bastonunu almış...

İnsan tipine bakıyor:

“—Acaba selâm versem mi vermesem mi? Papaz mı hacı mı?”

Tipine bakıyor, şaşırıyor. Çünkü olabilir, bakarsın Kadıköy tarafına giden papazdır, o da mümkün. Tipinden hiç belli değil. Şuuru eksik. Evine gidiyorsun öyle, hanımına bakıyorsun öyle, çocuğuna bakıyorsun öyle, işine bakıyorsun...

Muamele, iş çok önemli. Adam çok namaz kılıyor, çok oruç tutuyor; işi nasıl? Beraber bir iş yaptın mı? Sözüne sadık mı? İş i dürüst mü? Hilesiz mi?

İşte insanı kaliteli müslüman yapan onlar. Onlara dikkat etmediğin zaman kıymeti yok. Onlara dikkat edenler ince, zarif, kâmil müslüman. Onlar yükseliyorlar. Dikkat etmeyenler, konuş bakalım, uğraş bakalım, yerinde say bakalım... Rap rap, rap rap, ses geliyor, tabur olduğu yerde duruyor.

Neden?

“—Yerinde say!” denmiş.

Ses geliyor, ayaklar vuruyor, bir şey yapıyor ama yerinde sayıyor, ileriye gitmiyor.

Onun için Allah bize bir kere dinimizi iyi anlamak nasib etsin... İlim nasib etsin... Ondan sonra da edep nasib etsin... Şuur nasib etsin... Rabbimiz'in rubûbiyetini iyi anlayalım! Kendimizin kulluğumuzu, ubûdiyetimizi iyi anlayalım! Ölçülü, ârif, zarif, güzel kulluk edelim!

h. Peygamberler Mal Mülk Bırakmazlar

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

وَاللّٰهِ لَا تَقْتَسِمُ وَرَثَتِيْ بَعْدِيْ دِيْنَارًا مَا تَرَكَتُ

مِنْ شَيْءٍ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِيْ وَمُوْنَةِ عَامِلِيْ فَهُوَ

صَدَقَةٌ

¹⁰ Ebu Davud, *Sünen*, c.VIII, s.206, no:2582; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.VI, s.302, no:12519; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.IV, s.115, no941; Ebu Avane, *Müsned*, c.IV, s.253, no:6685; Malik, *Müsned-i Muvatta*, c.I, s.170, no:573; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XI, s.21, no:30462; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.429, no:25235.

RE. 455/8 (*Va'llàhi lâ taktesimu veresetî ba'dî dînâren, mâ terektü min şey'in ba'de nafakati nisâî, ve mü'neti âmilî, fehüve sadakatün.*)

(*Va'llàhi*) “Allah’a and olsun ki, (*lâ taktesimu veresetî ba'dî dînâren*) ben vefat ettikten sonra arkamdaki varislerim dinar dirhem, para, pul, miras bölüşmeyecekler. Arkamda para, pul bırakmadım. Öyle bir şey bırakmadım.”

(*Mâ terektü min şey'in ba'de nafakati nisâî*) “Hanımlarımın nafakasından başka geride ne bıraktıysam, (*ve mü'neti âmilî*) hizmetçimin, vazifelim emeğinin karşılığı olarak onlara ayrılmak şartıyla, onlardan başka ne bıraktıysam; (*fehüve sadakatün*) gerisi sadakadır; beytül-mâlindir, zekâttır, Ümmet-i Muhammed’in hizmetindedir.”

Peygamberler mal mülk miras bırakmazlar. Peygamber Efendimiz âhirete böyle göçtü. Peygamber Efendimiz arkasında mal bırakmadı, bıraktığı şeyleri de Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz beytül-mâle aldı. Yani, Peygamber Efendimiz zevcât-ı tâhirâtının nafakasının dışında mal ve saire mülk olarak bırakmadı.

Allah bizlere yolunda malımızla, canımızla çalışmayı nasib etsin...

Efendimiz bırakmadı, biriktirmedi; biz de hayra sarf etmezsek ne olacak, nasıl olacak? Maldan vazgeçmek de çok zor... Öyle tatlı ki mal, canın yongası demişler. Ne demek?

“—Canımı al, malımı alma!” diyor adam.

Canının almasına razı, malını vermiyor.

Bırakmak çok zor ama işte imtihan orada; hak yolda bırakılacak. Yalnız okuduğum hadislerden bir teselli noktası söyleyeyim kardeşlerim:

Âhir zamanda müslümanın biraz paraya ihtiyacı olacak. Yani başkalarına muhtaç olmayacak kadar biraz biriktirmesi olacak, ama vazifeleri yapacak. Zekât vazifesi, sadaka vazifesi, hizmet vazifesi, cihad vazifesi yine yapacak. Başkasına muhtaç olmayacak kadar helalinden kazandığından biraz yanına bırakabilir.

Biz onlarla boy ölçüşemeyiz. Ölçüşsek, Allah yine bırakmaz ama öyle bir müsaade de var.

i. Dünyanın Misali

Bu hadis-i şerif Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve İbn-i Mâce'de var. Daha başka kaynaklarda var.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

وَاللَّهُ مَا الدُّنْيَا فِي الْأَخِرَةِ إِلَّا مِثْلَ مَا يَجْعَلُ
أَحَدَكُمْ إِصْبَعَهُ هَذِهِ فِي الْيَمِّ فَلْيَنْظُرْ بِمِ يَرْجِعُ

(حم. م. ه. عن المستورد)

¹¹ Müslim, *Sahih*, c.XIV, s.14, no:5101; Tirmizi, *Sünen*, c.VIII, s.304, no:2245; İbn-i Mace, *Sünen*, c.XII, s.132, no:4098; Ahmed ib-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.229, no:18038; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XX, s.302, no:716; Şeybani, *el-Âhad ve'l- Mesani*, c.II, s.59, no:835; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.III, s.7, no:778; Kudai, *Müsnedü'ş-Şihab*, c.II, s.291, no:1385; Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.352, no:992; Mizzi, *Tehzibü'l-Kemal*, c.XXVII, s.440, no:5897; Begavi, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.193, Müstevrid RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.195, no:6138; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.435, no:25251.

RE. 455/9 (*Va'llàhi, me'd-dünyâ fi'l-âhireti illâ misle mâ yec'alü ehadüküm isbeahû hâzihî fi'l-yemmi, fe'l-yenzur bime yerciu.*)

Demek ki mühim bir şey. Mutlaka bizim inanmamız lâzım. Mutlaka önemli bir şey ki, yemin ederek başlıyor:

(*Va'llàhi*) “Allah’a yemin olsun! And olsun ki Allah’a... (*Me'd- dünyâ fi'l-âhireti illâ misle mâ yec'alü ehadüküm isbeahû hâzihî fi'l-yemmi, fe'l-yenzur bime yerciu*) “Dünya âhiretin yanında, sizden biriniz şu parmağını denize daldırrsa çıkarsa, denizden ne kadar

Bir insan denizin kenarına gitti, parmağını suyun içine bir soktu bir çıkartı, denizden ne kadar su var parmağının üzerinde?

Birazcık ıslaklık var. Damlayan, işte şu kadarcık su... Deniz ne kadar? Deniz uçsuz bucaksız.

İşte dünya o uçsuz bucaksız denize göre şu parmaktaki ıslaklık gibidir. Ahiret derya gibidir. Dünya şu parmaktaki ıslaklık gibidir.

İnsanların çoğu dünyaya tamah ediyor da ahireti harap ediyor. Bu parmak ıslaklığı kadar az meta için birbirini yiyorlar, birbirlerini öldürüyorlar, birbirlerine kıyıyorlar. Ne kardeşlik kalıyor, ne insanlık kalıyor, ne Müslümanlık kalıyor. Hırs, hırs, hırs, hırs... Âhiretler mahvolup gidiyor.

Şimdi beni affetsin, kusurlu olabilirim, Allah-u Teâlâ Hazretleri hata ettirmesin, kabahat ettirmesin... Geçen gün İran reisicumhuru Hamaney açıklama yapıyor:

“–Bizim Irak’ın topraklarında gözümüz yok.”

Saddam devrilsin be mübarek adam... Madem topraklarında gözün yok, 5-6 senedir bu kadar insancıklar ölüyor... Benim aklım almıyor. Herhalde biraz safcayım, aklım küçük, anlayamıyorum. Madem toprağında gözün yok, yahu kesiverin şu savaşı... Şu harbe darbe giden paralar müslümanların yerlerinin, yurtlarının, canlarının, mallarının tamirine, imarına gitsin.

Bizim hocalarımızdan öğrendiğimiz; “Kavga iki taraf istediği zaman olur. Bir taraf istemezse kavga olmaz.” derlerdi. Misal verirlerdi: Evlerde eskiden banyo filan yoktu, adamın birisi hamama gitmiş. Bir kabadayı da peşinden gitmiş. Ama kabadayıya;

“–Bu çok iyi, çok güzel huylu bir adamdır.” demişler.

“–Ben onun güzel huyluluğunu size gösteririm. Ben onu nasıl baştan çıkartırım bak!” demiş kabadayı...

Arkasından hamama gitmiş. Tabii adam peştemalli filan, gitmiş bir kurnanın başında, tası var, lifi var, kesesi var, sabunu var; tam yıkanacak; kabadayı dikilmiş başına:

“—Kalk buradan, bu kurnada ben yıkanacağım.” demiş.

“—Pekiyi...” demiş adam. Hani tabirde var ya; “Tası tarağı toplayıp gitmek.” Tası tarağı toplamış, öbür kurnanın başına gitmiş. Hamamda bir tane kurna yok ki!

Kabadayı biraz sonra kalkmış, oraya gelmiş bu sefer:

“—Kalk buradan! Orasını beğenmedim, burada yıkanacağım!”

“—Pekiyi.” demiş, yine tası tarağı almış, öbür tarafa...

Bu sefer yine oraya gitmiş:

“—Orası da güzel değilmiş, burasının suyu daha çok, buraya geleceğim.”

Bakmış ki adam bir itiraz etmeyecek:

“—Yahu, özür dilerim, sen hakikaten güzel huyluymuşsun.” demiş.

Bir taraf istemeyince —tabii istisnaları vardır— kavga olmaz. Veyahut sulh olmak isteyince işler düzelebilir.

“—Bize çok haksızlık etti, şöyle oldu, böyle oldu...”

Ne olurdu haksızlığa, “Allah âhirette senin cezanı versin, belânı versin de şu Müslümanlar, bu işe bu kadar devam etmesinler.” densesydi de, bu savaş bu kadar devam etmeseydi.

Kardeşlerimiz bu kadar ölmeseydi de bu mallar bu kadar gitmeseydi... Zarar ortada da elde ne kâr var? Nereye varacak işler?

Artık hepimizin önünde olduğu için... Beni Iraklılar da affetsin, İranlılar da affetsin, onu veya bunu sevenler de affetsin. Müslümanların umumiyetle işleri böyle. Türkiye içinde de böyle, hep birbirleriyle çekişmek, çatışmak, uğraşmak, didişmek, fırka fırka olmuşlar, gurup gurup olmuşlar, her biri bir yol tutturmuş...

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا كُلُّ حِزْبٍ
بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ
(الروم: ٣٢)

(*Mine'llezîne ferrikù dînehüm*) “Dinlerini parçalayan ve bölük bölük olanlardan olmayın! (*Küllü hizbin bimâ ledeyhim ferihûn*) Bunlardan her fırka, kendilerinde olan ile böbürlenmektedir.” (Rum, 30/32)

Herkes kendisini en doğru sayıyor. Hatta ötekileri kâfirlikle itham ediyor. Müslüman o da ama, “O kâfir!” diyor.

“—Neden kâfir olmuş?”

“—Şöyle de, böyle de, bilmem ne de...”

O ona münafık diyor, o ona bilmem ne diyor. Olmaz!

Müslümanların yekvücut olması lâzım! Müslümanların muhabbetli olması lâzım! Müslümanların birbirlerini affedici olması lâzım! Varsa bile kusurunu bağışlayıcı olması lâzım! Müslümanın müslümana zarar vermemesi, hayırına çalışması, koşturması lâzım!

Ama bunların hepsinin olması için de insanın vicdan sahibi, has, hakiki, hâlis müslüman olması lâzım!

Allah bize o hakiki imanı nasib eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

09. 03. 1986 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

